

Česká inspekce životního prostředí

HAVÁRIE NA VODÁCH

Porada vodoprávních úřadů, Raspenava, říjen 2025

Havárie na vodách

pohledem ČIŽP

Obsah přednášky:

- Definice havárie
- Legislativní úprava činnosti při řešení havárií
- Technické vybavení
- Obecné zásady při postupu
- A když obecné zásady nelze zcela použít?
- Monitoring povrchových vod a další vzorkování
- Zapojení ČIŽP
- Příklady nejčastěji se vyskytujících havarijních stavů
- Konkrétní případy šetřené ČIŽP a vodoprávními úřady
- Shrnutí, literatura
- Dotazy, diskuse a závěr

Havárie na vodách - legislativní předpoklady

Zákon č. 254/2001 Sb., vodní zákon, ve znění pozdějších předpisů

Co je havárie a jaké jsou její projevy?

Dle § 40 odst. 1 vodního zákona je havárií „mimořádné závažné zhoršení nebo mimořádné závažné ohrožení jakosti povrchových nebo podzemních vod.“ Havárií je vždy

Jedná se o stav náhlý, nepředvídaný, projevující se např. zabarvením, zápachem, pěnou,... příp. mimořádným hynutím ryb.

Řízení prací při zneškodňování havárie přísluší VÚ podle místa havárie; s ním spolupracuje HZS. Průběh je třeba zapsat do protokolu a informaci poskytnout ČIŽP (vede centrální evidenci havárií).

ČIŽP spolupracuje a v mimořádných případech může řízení prací převzít (po odsouhlasení ředitelem OI); v takovém případě musí být původcem havárie fyzická podnikající nebo právnická osoba

Havárie na vodách - legislativní předpoklady

Havárii oznamuje ten, kdo ji zjistí nebo její původce, a to **NEPRODLENĚ!!!**

Hlášení se podává HZS nebo Policii ČR, příp. správci povodí.

Tito jsou povinni o tom neprodleně informovat příslušný vodoprávní úřad a ČIŽP.

Postup či opatření vedoucí ke zneškodnění havárie:

- Po nahlášení je třeba co nejrychleji odstranit příčinu havárie, zamezit šíření kontaminace
- Následuje zabránění či eliminace škodlivých následků havárie
- Zjistit původce, vyšetřit způsob jakým k havárii došlo a v případě zjištění porušení povinností na základě zajištěných důkazů zahájit s odpovědným subjektem správní řízení

Havárie na vodách - technické vybavení

Pracovník, který má šetřit havárie v terénu, musí, resp. by měl, mít k dispozici (výčet není kompletní):

- Služební vozidlo a mobilní telefon (dbát na pravidelnou aktualizaci kontaktů) s dostatečně kvalitním foťákem
- Osobní ochranné pracovní pomůcky
- Prostředky k odběru vzorků + odpovídající vzorkovnice a nádoby na sediment; vhodná je také příruční lednice k jejich uchování
- Formuláře protokolů o odběru vzorků vod
- Pomůcky k odběru ryb
- Krumpáč, baterka, ...
- Proškolení zaměstnanců (činnost při šetření havárie a odběry vzorků)

Havárie na vodách - obecný postup

Při šetření havarijního úniku je potřeba zjistit především:

- **Místo úniku, resp. způsob vniknutí závadné látky či OV do recipientu či do vod podzemních**
- **Druh závadné látky (alespoň zařazení do širší skupiny)**
- **Množství uniklé závadné látky (s tím je spojena i doba úniku)**
- **Zda došlo k úhynu rybí obsádky**
- **Informace o okolí (existence vodních zdrojů, zejména vodárenské odběry, rybochovná zařízení, ...)**
- **Odhad rychlosti šíření znečištění**
- **Uvážit možnosti naředění škodlivé látky v toku**
- **Uložit původci nezbytná opatření k nápravě**

Havárie na vodách - a když obecné zásady nelze zcela použít

Zpravidla to bude případ, kdy původce havárie není znám, tzn. nepodařilo se jej vypátrat a dopady havárie jsou natolik vážné, resp. ohrožující kvalitu vod, že je třeba zabezpečit provedení opatření.

V tomto případě (hrozí-li závažné ohrožení nebo znečištění vod) lze nezbytná opatření k nápravě uložit (příslušným vodoprávním úřadem) jiné osobě, která je k jejich provedení odborně a technicky způsobilá.

K úhradě nákladů nezbytných k provedení opatření lze použít prostředky z havarijního fondu LK (zvláštní účet kraje ročně doplňovaný do výše 10 mil. Kč) při splnění podmínek statutu Fondu ochrany vod.

Havárie na vodách - všeobecné zásady vzorkování

V ideálním případě je odebere někdo jiný (dle VZ to má být správce povodí)...

- Jinak:

- ❖ Dbát vlastní bezpečnosti
- ❖ Místa odběrů – vodní tok nad výustí, výust' a voda po smísení; reprezentativní
- ❖ Vzorky prosté se snahou respektovat požadavky laboratoře (typ vzorkovnice – sklo: oleje, tuky, ropné uhlovodíky, tensidy, pesticidy; množství, uchování,...), protokol o odběru + pečlivě popsat
- ❖ Sledované ukazatele: vycházet z havarijního plánu a PNV
- ❖ Nezapomínat na sediment a ryby (nemrazit, foto žaber a video chování ve vodě, uložit do mikrotenového sáčku, různé druhy i věkové kategorie)

- Za nezbytné považují absolvování praktického školení, kde posluchači získají teoretické znalosti a praktické dovednosti.

Havárie na vodách - možné zapojení ČIŽP

- služební pohotovost vybraných inspektorů technických složek
- inspektoři mají k dispozici MT (hovory jsou nahrávány) a služební vozidlo se základním vybavením pro šetření havárie v terénu + terénní multimetr pro orientační stanovení pH, rozpuštěného kyslíku a vodivosti
- službu konající inspektor je vždy schopen konzultovat konkrétní případ a v důvodných případech (např. úhyn ryb) vyjet na místo havárie, kde zejména koná kontrolní činnost s cílem zjistit původce, aby bylo možno zamezit dalšímu znečišťování vod; dále se podílí na zjišťování rozsahu škod a současně předcházení dalším, zjišťuje druh a množství uniklých látek, atd.)
- v odůvodněných případech lze využít smluvní laboratoře k provedení nezbytných analýz

Havárie na vodách - zapojení ČIŽP

- ČIŽP OI Liberec má územní působnost na celém území libereckého kraje
- Havarijní telefon ČIŽP využíván také pro ohlašování ořezů a kácení dřevin, požárů a obtěžování zápachem (až na úniky hasebních vod se nejedná o havárie)
- Dosažitelnost pro případ havárie:
 - v pracovní době tel.: 485 340 711 (sekretariát)
 - mimo pracovní dobu tel.: 723 083 437

Havárie na vodách - nejčastější typy událostí

- Úniky závadných látek na bázi ropy
Snadná identifikace druhu uniklé látky díky charakteristickému zápachu a vizuálnímu projevu.
- Organická hnojiva, šťávy z kompostu, siláží a senáží + jejich vodné výluhy
Platí totéž co v předešlém případě.
- Splaškové odpadní vody
Mají také charakteristické rysy a jsou především v méně vodných tocích nepřehlédnutelné – viz odlehčovací komory.
- Odpadní vody z povrchových úprav kovů
Patří mezi obtížně zjistitelné příčiny havárie, zvláště pokud je takových provozů na jednom toku několik.
- Průsakové vody ze skládek, tenzidy, barvy, cementové směsi, ...

Havárie na vodách - případy ČIŽP

Odlehčovací komora u stadionu Slovanu Liberec

31. 8. 2024

- bez zjištěného úhynu

Havárie na vodách - případy ČIŽP

ČOV Jeřmanice, 22. 8. 2022

- únik neznámé látky z průmyslové zóny do kanalizace pro veřejnou potřebu (orientační analýzy HZS negativní)
- úhyn části (desítky kusů) rybí obsádky v Mohelce
- odběry vzorků vod (provedeny dvě sady analýz)
- šetření v jednotlivých provozech s cílem zjistit stav jejich zabezpečení a druhy používaných závadných látek
- nebyla ověřena významnější průmyslová činnost
- příčina havárie nebyla zjištěna

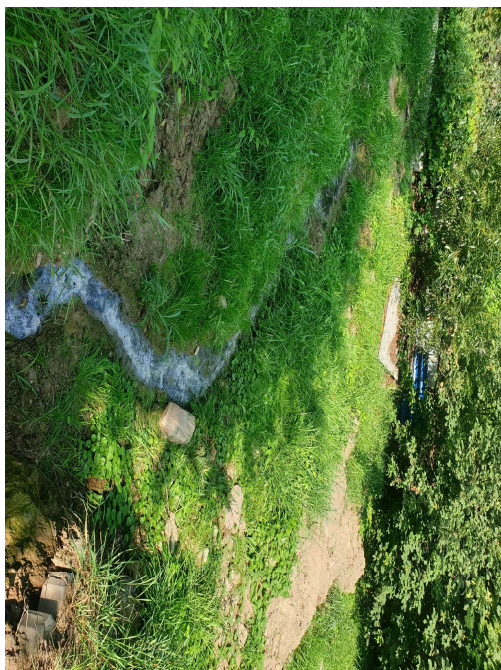

Havárie na vodách - případy ČIŽP

CAMPING 2000 Januv Dul s. r. o., 16. 8. 2023

- únik nedostatečně čištěných OV (selhání technologie – hydraulické přetížení, nedostatečná obsluha)
- uložena NO (dočasné jímání a vyčištění zasaženého koryta) a pokuta
- bez úhynu rybí obsádky (vyschlé koryto)

Havárie na vodách - případy VÚ

Průmyslový areál Brano a.s. v Jilemnici, 8. 1. 2024

- únik motorové nafty (cca 500 l) z nádrže NA proražené najetím jeho kola na ocelový poklop lapolu, čímž došlo k jeho „vymrštění“ ...
- HZS instaloval nornou stěnu
- nařízeno vyčištění kanalizace a lapolu

Havárie na vodách - případy VÚ

Dopravní nehoda v Semilech, ul. Kozákovská, 30. 7. 2025

- únik motorové nafty (max 65 l) z nádrže NA po jeho sjetí z vozovky

- původce odmítl opatření provést s odůvodněním, že k tomu nemá technické prostředky; nicméně si je vědom svých povinností a náklady na tuto činnost uhradí
- Vodoprávní úřad tedy uložil (po dohodě) provedení NO společnosti TSM Semily s.r.o.

Havárie na vodách - případy VÚ

Dopravní nehoda v Semilech, ul. Kozákovská, 30. 7. 2025

Havárie na vodách - případy VÚ

Dopravní nehoda v Semilech, ul. Kozákovská, 30. 7. 2025

- po odtěžbě kontaminované zeminy se objevil mezi kameny opěrné zdi pramínek vody silně zapáchající naftou – VÚ rozhodl o rozebrání zdi a bylo provedeno odtěžení zeminy za ní a vyčištění příkopu
- sanační práce byly ukončeny dne 1. 8. 2025

Havárie na vodách - souhrn

- Havárie představují významné riziko pro jakost povrchových a zejména podzemních vod (mnohdy se jedná o následky, které mohou přetrvávat i desítky let – viz tzv. SEZ)
- Nejčastějšími příčinami havárií je selhání lidského činitele a technické závady (zařízení, kanalizace, ...); méně časté jsou případy, kdy k havárii dojde v důsledku nedostatečného či zcela absentujícího zabezpečení provozů či zařízení
- Úspěšnost řešení havárie spočívá především ve zjištění původce a zamezení dalšímu znečišťování horninového prostředí a vod, příp. škodám na rybí obsádce, a závisí zejména na rychlosti oznámení a následného zásahu
- Při řešení je třeba využívat nejen znalosti (teoretické i praktické) a technické prostředky, ale především zdravý selský rozum.

Havárie na vodách - vhodná literatura

[Vodní toxikologie pro rybáře | Rybářské knihy - Fakulta rybářství a ochrany vod](#)

[Nemoci a chorobné stavy ryb | Rybářské knihy - Fakulta rybářství a ochrany vod](#)

Metodický postup vyšetřování havarijních úhynů ryb

(Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, fakulta rybářství a ochrany vod; 2021)

Závěr

Děkuji Vám za pozornost!

Dotazy, prosím, nyní nebo na

E-mail:

josef.gruber@cizp.gov.cz